

Didactische verantwoording

Frequentie 1550

De stad als speelveld

Waag Society
Nieuwmarkt 4
1012 CR Amsterdam
020-5779898

Versiebeheer

<i>Auteur</i>	<i>Versie</i>	<i>Status</i>	<i>Opmerkingen</i>	<i>Datum</i>
Saar van Kouswijk		1		16-11-04

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Een nieuwe onderwijsvorm.....	5
Leerdoelen Frequentie 1550.....	5
Uitgangspunten Waag Society/ Expertisecentrum voor Culturele vakken en ICT.....	6
Aansluiting bij Basisvorming oude stijl.....	8
Aansluiting bij algemene onderwijsdoelen Basisvorming	8
Aansluiting bij kerndoelen geschiedenis en staatsinrichting	8
Aansluiting bij Basisvorming nieuwe stijl.....	9
Aansluiting bij Mens en Maatschappij	9
Aansluiting bij historische en maatschappelijke vorming (commissie de Rooy).....	9

Inleiding

Frequentie 1550 is een educatieve 'citygame', een stadsspel waarbij leerlingen in groepjes hun directe omgeving verkennen, veroveren en multimediaal in kaart brengen met behulp van mobiele telefoons, GPS en online computers. Frequentie 1550 is een actieve en eigentijdse vorm van samenwerkend en constructief onderwijs met behulp van hedendaagse, voor jongeren aantrekkelijke, moderne mediatechnologieën.

Frequentie 1550 heeft de stad als speelveld. Teams trekken als pelgrims de stad in om zoveel mogelijk poortersdagen te verdienen. Het stadsteam beweegt zich door de stad en verzamelt data (foto's, geluid, filmpjes, etc) aan de hand van opdrachten. De verzamelde data worden doorgestuurd met behulp van mobiele telefoons. De telefoons worden speciaal voor dit project uitgerust met een Global Positioning System (GPS), waardoor het online team continu kan volgen waar het stadsteam (en de concurrerende teams) zich bevindt. Het online team, Head Quarter, bepaalt de strategie, welke opdrachten worden gedaan en geeft aanwijzingen aan het stadsteam waar ze heen moeten. Bovendien verwerkt het online team de verzamelde data tot een online presentatie en verifiëren de data.

Een nieuwe onderwijsvorm.

Waag Society en KPN Mobile streven in samenwerking met Montessori Scholengemeenschap Amsterdam naar de uitvoering van een pilot met "mobile learning". Inzet van dit experiment is om op basis van een zoektocht/ exploratieve game een nieuwe onderwijsvorm aan te bieden, waarin leerlingen gestimuleerd door gearrangeerde (virtuele) ontmoetingen een actieve rol te vervullen. Doel van de pilot is het onderzoeken van de mogelijkheden om vormelementen van "mobile gaming" te combineren met educatieve doelstellingen. De betrokken partijen beschouwen de pilot als een middel om ervaringen op te doen met dit nieuwe toepassingsgebied.

Leerdoelen Frequentie 1550

Frequentie 1550 is uitdrukkelijk niet bedoeld als vervanging, maar als verdieping en/of aanvulling op de verplichte leerstof zoals die in het vak geschiedenis in de basisvorming wordt gegeven.

De leerdoelen die Frequentie 1550 zichzelf stelt komen o.a. voort uit doelen van Waag Society/ Expertisecentrum voor Culturele vakken en ICT en de kerndoelen van het vak geschiedenis in de basisvorming.

Mobile citygame Frequentie 1550

Binnen Frequentie 1550 worden de concepten van Mobile Learning en van City Game gecombineerd én wordt aangesloten met de educatieve content, namelijk de kerndoelen basisvorming voor het geschiedenisonderwijs.

Mobile Learning

Momenteel worden, met name in het buitenland, op verschillende plaatsen de mogelijkheden van het gebruik van mobiele technologie ten behoeve van het onderwijs onderzocht. De toepassingen die daarvoor gemaakt worden zijn veelal quizen met kleine animaties.

City Games

Ook stadsspelen, waarbij er interactie is tussen een online team en een mobiel team, is in enkele – met name buitenlandse - projecten onderzocht (bv <http://www.canyouseemenow.co.uk>). In deze projecten gaat het met name om het ervaren van een spel dat zich in een fysieke ruimte afspeelt.

Uitgangspunten Waag Society/ Expertisecentrum voor Culturele vakken en ICT.

De directie ICT van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft Waag Society in 2001 aangewezen als Expertisecentrum voor Culturele vakken en ICT, vanwege haar visie op onderwijs en nieuwe media en de projecten die zij doet met scholen en culturele instellingen. Kerntaken van het Expertisecentrum zijn het verzamelen, verrijken en verspreiden van kennis over cultureel gebruik van nieuwe media binnen het onderwijs.

Voor een uitgebreid overzicht van de visie en uitgangspunten van Waag Society/Expertisecentrum voor Culturele vakken en ict, wordt doorverwezen naar <http://www.waag.org/expertisecentrum>.

Nieuwe media in het onderwijs

Het gebruik van nieuwe media in het onderwijs wordt algemeen gezien als onontkoombaar en noodzakelijk. De overheid heeft de laatste jaren veel geïnvesteerd in goede infrastructuur. De computer wordt veel gebruikt: om verslagen te maken, om op te oefenen, om te toetsen, om informatie op internet op te zoeken of ter vervanging van de gangbare schriftelijke lesmethoden. Onderwijs *door middel van* in plaats van *met behulp van* computers moet echter nog grotendeels vorm krijgen. Er wordt nog weinig ingespeeld op toegevoegde multimediale, interactieve, communicatieve en creatieve mogelijkheden die nieuwe media het onderwijs bieden.

Lijn in het leerproces

Door toepassen van scenario's en spelvormen doorloopt de leerling het leerproces volgens een duidelijke lijn. De aangeboden kennis volgt daardoor logisch op elkaar en is beter hanteerbaar. Verzanding in een overkill aan informatie wordt voorkomen. Het doel binnen het scenario of spel zorgt ervoor dat de leerling geënthousiasmeerd blijft.

Leren door te doen

De opvatting dat leren door te doen (constructief leren) betere resultaten oplevert dan leren door onderwezen te worden (instructief leren) is inmiddels breed geaccepteerd. Binnen cultuuronderwijs biedt dit een scala aan lesmogelijkheden.

Leren is leuk

Leren gaat het best wanneer de leerling intrinsiek is gemotiveerd en daarmee een positieve leerhouding heeft. Dit kan worden gestimuleerd door de leerstof op een leuke, creatieve manier aan te bieden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan spelvormen. Ict kan hierbij goed worden ingezet vanwege de aantrekkelijke en brede multimediale mogelijkheden.

Stimuleren van belangstelling voor kunst en cultuur, culturele geletterdheid

Inzet van culturele vakken is het wekken van belangstelling bij leerlingen voor kunst en cultuur. Door het ontwikkelen van culturele geletterdheid wordt de leerling kritisch consument van kunst en cultuur

De leerling binnen de sociale context

Leren gebeurt binnen een sociale context, bijvoorbeeld van de klas. Deze sociale context is erg belangrijk en moet worden ondersteund. Samenwerking en onderlinge interactie tijdens het leerproces versterken het leerproces. Opdrachten in groepen, ook bij computergebruik, zijn wenselijk

Jongerencultuur en nieuwe technologieën

De belevingswereld van jongeren wordt steeds meer gedomineerd door nieuwe (communicatie) technologieën. Denk aan de invloed van mobiele telefoons, sms, games en chatten. Jongeren bewegen zich makkelijk in deze technologische wereld en (her)kennen als geen ander de charmes en de kwaliteiten van onze snelle technologische cultuur. De technologische jongerencultuur biedt aanknopingspunten voor het gebruik van ict - in de ruimste zin van het woord - binnen het onderwijs. Binnen GSM: Mobiele Ontdekken.

Een moderne leeromgeving verbindt zich met de (technologische) cultuur van jongeren. Dit noemen wij een *culturele leeromgeving*. Een culturele leeromgeving omarmt de technologieën en de beeldtaal waarmee jongeren hun bestaan vorm geven. Een culturele leeromgeving biedt jongeren een podium om hun identiteit te ontwikkelen en die te laten zien in de vorm die hen aanspreekt. Een culturele leeromgeving biedt een verhaal, een beleving, waarbinnen informatie een begrijpelijke en aansprekende context krijgt.

Aansluiting bij Basisvorming oude stijl

Hieronder vindt u de kerndoelen voor het vak geschiedenis waar Frequentie 1550 bij aansluit. Er is gekozen voor aansluiting bij enerzijds de oude kerndoelen voor het vak geschiedenis en anderzijds de nieuwe kerndoelen voor het vak Historische en Maatschappelijke Vorming, zoals is geformuleerd door Commissie de Rooy. Frequentie 1550 draagt ook bij aan het realiseren van de volgende algemene onderwijsdoelen van de Basisvorming, zoals die gelden van 1998-2003:

Aansluiting bij algemene onderwijsdoelen Basisvorming

- het leren bepalen van een eigen standpunt op basis van argumenten
- het leren communiceren
- het gebruiken van informatie- en communicatietechnologie om tekst-, beeld- en cijfermateriaal te verwerken, met specifieke aandacht voor historisch bronnenmateriaal

Aansluiting bij kerndoelen geschiedenis en staatsinrichting

Algemene doelstelling

Het onderwijs in geschiedenis en staatsinrichting is erop gericht dat de leerlingen:

- kennis en inzicht verwerven van/in historische structuren en processen die ten grondslag liggen aan de hedendaagse samenleving;
- inzicht krijgen in de relatie tussen hun persoonlijk leven en historisch gegroeide maatschappelijke verschijnselen, ontwikkelingen en vraagstukken;
- zich een weloverwogen beeld van het verleden kunnen vormen en met inachtneming van het eigen karakter van historische verschijnselen en processen een eigen standpunt hiertegenover kunnen bepalen;

Domein A: Geschiedkundige vaardigheden

1. De leerlingen kunnen met het oog op de beantwoording van een gegeven of een door hen zelf gestelde vraag hun behoefte aan historische informatie vaststellen en relevante (electronische) bronnen en/of bronfragmenten selecteren, daarbij lettend op bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit.

2. De leerlingen kunnen ordening aanbrengen in historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen. In dat verband kunnen zij:

- historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen plaatsen in historische perioden - prehistorie, oudheid, middeleeuwen, vroeg-moderne tijd, moderne tijd - en in maatschappijtypen - pré-agrarisch, agrarisch, agrarisch-stedelijk, industrieel;

4. De leerlingen kunnen zich een weloverwogen beeld vormen van historische gegevens. In dat verband kunnen zij:

- gegevens beoordelen op bruikbaarheid, betrouwbaarheid en representativiteit;

5. De leerlingen kunnen ten aanzien van een gegeven of door hen zelf gestelde vraag een eigen standpunt weergeven en beargumenteren.

In dat verband kunnen zij:

- Zich verplaatsen in opvattingen, waarden en motieven van mensen in het verleden, ermee rekening houdend dat zij niet over dezelfde kennis konden beschikken als wij nu;
- opvattingen, waarden en motieven, waardoor mensen in het verleden werden geleid, vergelijken met opvattingen, waarden en motieven van henzelf en anderen nu.

Domein B: Levensonderhoud

7. De leerlingen kunnen enkele belangrijke economische ontwikkelingen beschrijven. Het gaat daarbij om:

- het ontstaan van steden en van een stedelijke economie in de Middeleeuwen;

Aansluiting bij Basisvorming nieuwe stijl

Aansluiting bij Mens en Maatschappij

In het leergebied Mens en maatschappij leren leerlingen wegwijs te worden in verschillende soorten bronnen en deze gericht te gebruiken. Het internet en andere digitale bronnen verdienen daarbij een belangrijke plaats om hun complexiteit, hun aantrekkelijkheid voor leerlingen en hun toenemende communicatieve invloed. In dit leergebied leren leerlingen ook nadrukkelijk de eigen omgeving te gebruiken als bron en onderzoeksobject.

De leerinhoud kan op verschillende manieren aan de orde komen: in één integraal leergebied, in afzonderlijke vakken, in projecten of in mengvormen daarvan. In alle gevallen is het nodig inhoud uit het leergebied in onderlinge samenhang en relatie en met andere vakken of leergebieden aan te bieden. Daardoor krijgen leerlingen inzicht in de samenhang in hun groter wordende leefwereld. Ze leren om binnen democratische kaders de overeenkomsten en verschillen tussen mensen te waarderen en te respecteren, en dat te uiten in betrokkenheid op zichzelf, elkaar en de omgeving.

Kerdoelen Mens en Maatschappij

36 De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.

37 De leerling leert een kader van tien tijdvakken te gebruiken om gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen in hun tijd te plaatsen.

40 De leerling leert historische bronnen te gebruiken om zich een beeld van een tijdvak te vormen of antwoorden te vinden op vragen, en hij leert daarbij ook de eigen cultuurhistorische omgeving te betrekken.

Aansluiting bij historische en maatschappelijke vorming (commissie de Rooy)

Domein A: Historisch besef

1. Tijdsvak: steden en staten (1000-1500)

4. De leerlingen kunnen hun kennis van de 10 tijdvakken gebruiken als historische oriëntatiekennis. Zij kunnen de onderstaande kenmerkende aspecten van tijdvakken in

concrete historische of hedendaagse situatiebeschrijvingen, afbeeldingen of verhalen herkennen en deze in de context van een tijdvak plaatsen. *Daarnaast kunnen zij de aspecten met behulp van een zelfgekozen, passend voorbeeld van een persoon, een gebeurtenis, een verschijnsel of een ontwikkeling verduidelijken.*

- Bij de tijd van steden en staten (1000-1500): *de strijd tussen kerk en staat; opkomst van handel en ontstaan van steden; opkomst van de stedelijke burgerij en toenemende zelfstandigheid van steden; het begin van staatsvorming en centralisatie;*

Domein B: Historische thema's basisvorming

9. De eigen omgeving

De leerlingen kunnen zo zelfstandig mogelijk een eenvoudig onderzoek van beperkte omvang in de eigen omgeving verrichten. In dat verband kunnen zij:

- een gegeven of zelf geformuleerde historische vraag beantwoorden;
- relevante gegevens verzamelen en daarbij gebruik maken van "mensen die het meegemaakt hebben", de gebouwde omgeving, het historische (cultuur) landschap, archeologische opgravingen, (museale) voorwerpen, foto's, archiefdocumenten, stambomen, historische kaarten, teksten en afbeeldingen, wandplaten, jeugdliteratuur en moderne media;
- een vergelijking maken tussen toenmalige hedendaagse levensomstandigheden;
- sporen uit het verleden plaatsen in de juiste tijdvakken en perioden;
- kennis en vaardigheden uit domein A toepassen;
- hun bevindingen in een beknopt verslag of een beknopte presentatie weergeven;

Domein C: aanvullende historische thema's voor basisvorming-plus(havo/vwo)

13. Geschiedenis van de Nederlandse stad

De leerlingen kunnen, aan de hand van een voorbeeld van een stad (in hun eigen regio), functies en betekenis van de bebouwing en de ruimtelijke ordening herkennen en die in een meer of minder beredeneerde en uitgewerkte vorm in verband brengen met de algemene ontwikkelingen van steden in Nederland. In dat verband kunnen zij:

- de Middeleeuwse stadskern herkennen aan karakter en ligging van (resten van) de (oude) kerk, het stadhuis, de markt, gildehuizen, stadsmuren en stadspoorten en aan straatnamen en plattegrond;
- sporen uit het verleden plaatsen in de juiste tijdvakken en perioden;
- kennis en vaardigheden uit domein A toepassen;
- hun bevindingen weergeven in een meer of minder uitgewerkt en gedocumenteerd verslag of presentatie;